

EINO J. HONKASEN RIKAS ELÄMÄ

Leena Huhtaniemi: Eino J. Honkasen rikas elämä (Uusi Tie 1997, s.328. Väliotsikot VHN).

Muistakaa johtajianne

”Muistakaa johtajianne, jotka ovat puhuneet teille Jumalan sanaa; katsokaa, kuinka heidän vaelluksensa on päättynyt, ja seuratkaa heidän uskoansa” (Hebr.13:7).

On hyödyllistä palauttaa mieliin johtajat, jotka ovat olleet ”sanan palvelijoita”. Niitä ei valitettavasti ole paljon – Suomessakin vain muutamia. Eräs näistä uskollisista sananjulistajista on ollut EINO J. HONKANEN.

Rikas elämä

Leena Huhtaniemi tuo esille Eino J. Honkasen elämän rikkauden esille sen monikirjavuudessaan. Tuohon elämään sisältyi raskaita sotavuosia, taloudellista ahdinkoa, ongelmia työyhteisöissä jne. Varsinaisen rikkauden Eino J. Honkanen koki kuitenkin Jeesuksen yhteydessä. Tämä rikkaus avautui elämän loppuvuosina – kärsimyksen koulussa. Tämä ”rikkaus Kristuksessa” tulee erittäin hyvin esille kirjassa HENGEN UUDISTUS (Uusi Tie, 1979).

Kuolleet avaavat elävien silmät

”Eräässä kirjoituksessaan Eino J. mainitsi, että jo kuolleet ikätoverit ovat muistoissa hämmästyttävän eläviä. Eivätkä he ole kokonaan poissa, vaikka ovatkin jo rajan takana. He puhuvat edelleen kirjoituksissaan. ”Kuolleet avaavat elävien silmät”, hän sanoi” (emt. s.10).

Olen nyt tutustunut Eino J. Honkasen elämäkertaan ja jo aikaisemmin Hengen uudistus – kirjaan. Näiden kirjojen avulla Eino J. Honkanen on tullut minulle hyvin eläväksi. Vaikka hänen kuolemastaan on jo 25 vuotta, tuntuu kuin hän olisi eilen ollut keskellämme. Eino J. puhuu voimallisesti ”kirjoituksissaan”. Hartaasti toivon, että monet lukijani saavat myös kuulla tämän puheen kirjoitukseni välityksellä. Ajattelen, että puheet ja saarnat, jotka Pyhä Henki on synnyttänyt, voivat puhua henkilön kuolemankin jälkeen yhtä elävästi. Koin Eino J. Honkasen ”lähdeihmisenä”, joka ammensi Jeesus-lähteestä.

Rakkautta ensi silmäyksellä

*”Erkki istahti pianon ääreen ja pyysi Marjaa laulamaan. Marja lauloi hengellisiä lauluja, myös Edvard Griegin säveltämän **Solveigin laulun**, jonka laulun aihe on norjalaisen Ibsenin näytelmästä Peer Gynt. Laulussa tyttö odottaa uskollisesti mielitettyään, joka seikkailee ympäri maailmaa. Tyttö varttuu naiseksi ja yhä jaksaa odottaa, vaikka kuluisi taas uudelleen talvi, kesä ja kokonainen vuosi.*

- ”Mut lupasit sä tulla
ja tuleva sä oot,
ja yhä minä oottelen
päivä ja yöt.”

”Marjan laulu tenhosi Einoon täydellisesti. Yhdessä hetkessä oli poissa sodan kurimus, olojen epävarmuus, sisäinen paine. Nuori mies seisoj tuulisella tunturilla ja näki edessään elämää hehkuvan vaaleakiharaisen neidon, joka yksinäisenä huhuli rakastettuaan kutsuvasti, sydämeenkäyvästi ja luottaen. Laulun sanat ilmaisivat kaiken sen, mikä Einon sisimmässä liikkui. Vaikka menisi koko talvi, kevät ja kesä ja koko vuosikin, kerran hän varmasti tulisi. Eino tiesi olevansa juuri se, joka vastaisi neidon kutsuun. Juuri tällaista tyttöä hän oli sisimmässään etsinyt ja haluaisi suojella maailman myrskyissä” (13,14).

Solveigin laulu

Edvard Grieg

H.Ibsen. (Suom.)

1. Voi suvi vielä vierrä ja synkeä syys, - ja synkeä syys, - ja vierrä talvi valkea ja vierrä koko vuosi, ja vierrä koko vuosi, - mut lupasit sä tulla ja tuleva sä oot, ja tuleva sä oot, ja yhä minä oottelen päivät ja yöt, ja päivät ja yöt.

2. Sua kaitkohon Luoja, jos kunne käy sun ties, - jos kunne käy sun ties, - mä aatoksen aina sun kanssasi oon, sun kanssasi oon, - mun katseeni viihtyvi ulapalla vaan, niin ulapalla vaan, kun tulet, täällä tunturilla kohdata sun saan, ma kohdata sun saan.

Sormien menetys

Me kaikki muistamme, kuinka Eino J. kädestä puuttui kaksi sormea. Ensinnä tuli mieleen, että ne ovat sodassa menneet. Näin ei kuitenkaan ollut.

”Eino ja hänen Veikko-veljensä olivat kerran löytäneet ullakolta sedän jäljiltä vapaussodan aikaisia patruunoita. Poikaviikarit eivät malttaneet olla kokeilematta niitä. Toinen piteli patruunaa kiven päällä ja toinen iski siihen kivenmurikalla. Patruuna räjähti, ja sen seurauksena Eino menetti kaksi sormea ja Veikko sai siruja kasvoihinsa” (22).

Raamatullinen mies

1. Kirjoitti paljon. Monet jumalanmiehet ovat olleet ahkeria kirjoittamaan. Mainitsen vain: Paavalin, Lutherin ja - Saarnivaaran.

2. Kirjoitti ”rakkauskirjeitä”. Paavalin kirjeet olivat myös rakkauskirjeitä. **Nuori Eino** kohdisti rakkauskirjeensä Marjalle. **Vanha Eino** oli silmittömästi rakastunut Kristukseen; kirjeiden osoite oli Kristuksen seurakunta (Kristuksen ruumis), ekklesia. *”Eino J:n suuri näky ja kuningasajatus oli Jumalan seurakunta, Kristuksen morsian. Sen kokoamiseksi, ruokkimiseksi ja hoitamiseksi hän teki työtä” (281).* Samalla nämä kirjeet olivat kirjeitä **Jeesuksesta** ja **Jeesukselle**: *”Lauluni aihe Jeesus on ain, tielleni valon Hän toi.”*

”Kuninkaasta on minun lauluni” (Ps.45:2).

”Suloinen on voiteitteesi tuoksu, vuodatettu öljy on sinun nimesi” (KV.1:3)

”Kaikin olet kaunis, armaani, ei ole sinussa ainoatakaan virheä” (KV.4:7).

”Minun rakkaani on valkoinen ja punainen, kymmentä tuhatta jalompi” (KV.5:10).

3. Käytti vertauksia. Jeesus puhui paljon vertauksilla. Honkasen puheissa ja kirjoituksissa vilisivät vertaukset. Toisaalta ne sopivat hyvin pakinatyyliin. Kukapa ei muistaisi kertomusta **Pikku Liisasta**, joka opetteli kävelemään ja kirjoittamaan (kasvaminen kristittyinä), tai **Vanhasta mummosta**, joka mökin palossa sai pelastetuksi ainoastaan hellanringit (ahkera ja touhuilija). Kovin puhutteleva (ja opettavainen) oli myös kertomus Kuninkaan puutarhan **keto-orvokista** (väärää alemmuuden tuntoa ja kateuden perkelettä vastaan): *"tahdon kasvaa ja kukoistaa niin kuin vain minä voin!"* (122).

Myös kaikki evankelistat olivat Eino J. Honkaselle läheisiä. Se että hän lainasi tasapuolisesti eri evankelistoja, kertoo: Eino J. omisti kokonaisnäkemys Raamatusta.

MATTEUS

kirjoitti juutalaisille. Israel oli Eino J. Honkasen suuri rakkaus. Vuosikymmeniä sitten hän teki filminkin "Viikunapuu vihannoi" (148). Edelleen Eino J. usein Matteuksen tapaan viittasi kirjoituksiin: "Näin on kirjoitettu." Erittäin läheinen Einolle oli Emmaus - tien vaeltajien teksti:

"Lukiessaan Uuden testamentin kertomuksia ylösnousseesta Jeesuksesta Eino J:tä oli erityisesti sykähdyttänyt tapaus Emmauksen tiellä. Kaksi opetuslasta käveli Jerusalemissa Emmaukseen murheellisina Jeesuksen rintiinnautitsemisesta. Tuntematon kulkija tuli heidän seuraansa ja selitti kaiken, mitä Mooseksen ja profeettojen kirjoitukset kertoivat Jeesuksesta. Kun kulkija myöhemmin illalla mursi leipää opetuslapsille, he tunnistivat hänet ylösnousseksi Jeesukseksi. Murhe jäi siihen, ja opetuslapset juoksivat Jerusalemiin kertomaan tapahtumasta puhellen toisilleen: "Eikö sydämemme ollutkin palava, kun hän selitti meille kirjoituksia" (145).

27. Ja hän alkoi Mooseksesta ja kaikista profeetoista ja selitti heille, mitä hänestä oli kaikissa kirjoituksissa sanottu.

28. Ja kun he lähestyivät kylää, johon olivat menossa, niin hän oli aikovinaan kulkea edemmäksi.

29. Mutta he vaativat häntä sanoen: "Jää meidän luoksemme, sillä ilta joutuu ja päivä on jo laskemassa". Ja hän meni sisään ja jäi heidän luoksensa.

30. Ja tapahtui, kun hän oli aterialla heidän kanssaan, että hän otti leivän, siunasi, mursi ja antoi heille.

31. Silloin heidän silmänsä aukenivat, ja he tunsivat hänet. Ja hän katosi heidän näkyvistään.

32. Ja he sanoivat toisilleen: "Eikö sydämemme ollut meissä palava, kun hän puhui meille tiellä ja selitti meille kirjoitukset?" (Luuk.24:27-32).

MARKUS

tulee Eino J. lähelle monessakin mielessä.

1. *"Markus oli monessa suhteessa "kakkosmies". Johtajaksi pyrkiviä on tungokseen asti, mutta Markus tyytyi kakkosmiehen rooliin"* (David Pawson). Hän oli serkkunsa Barnabaan "kakkosmies", Paavalin apulainen ja Luukas lainasi evankeliumiinsa Markuksen tekstiä. Lisäksi hän oli Pietarin tulkki.

Raamattuopiston aikana **Muroma** oli itseoikeutettu ”ykkönen”. Toisaalta näin ”jälkiviisaana” tekee mieli sanoa, että olisi Muromallakin ollut jotakin Honkaselta opittavaa! Kansanlähetyksessä taas **Uuras Saarnivaara** ja **Matti Väisänen** kisailivat ykkösmiehen roolista. Honkanen vaatimattomana ja nöyränä miehenä tyytyi olemaan taustalla.

Raamattuopistossa Honkanen oli **liian nuori**, Kansanlähetyksessä taas **isähahmo** (liian vanha):

”Eino J. Honkanen oli sukupolven vanhempi kuin muut Kansanlähetyksen työntekijät ja vastuunkantajat. Siksi hänestä tuli monelle turvallinen isä-hahmo. Se merkitsi myös yksinäisyyttä, koska hänellä ei ollut vertaisiaan. Hän sanoi myhäillen, että Muroman rinnalla hän oli liian nuori ja Kansanlähetyksessä liian vanha, joten keski-ikä jäi häneltä kokonaan elämättä ”(8).

a) MARKUS = latinankielinen nimi

b) YOCHANAN (juutalainen nimi). Me tunnemme sen nimellä JOHN, JOHANNES, JOHANNES MARKUS. Nimi merkitsee ”Jahve on osoittanut armon.” Huom! Eino Johannes, Markus Johannes

c. KOLAPADAKTYLOS (kreikkalainen pilkkanimi). Daktyyli = sormimainen. Se merkitsee ”pätkäsorminen”. Tuo vauvaparka oli siis lyhytsorminen. Kuitenkin noiden lyhyiden sormien avulla saimme ensimmäisen evankeliumin. **Jumala voi käyttää sormen pätkiäkin!** (David Pawson).

LUUKAS

”Tässä (Luukas) evankeliumissa on eniten syntisiä, eniten hätää ja sairautta. Se on tuhlaajapojan, Sakkeuksen ja ristin ryövärin evankeliumi. On sanottu, että tässä evankeliumissa kaikki huokaavat ja kaikki ylistävät. Ihmeellistä kyllä: siinä on myös eniten ylistystä!

Elämä muuttuu Jeesuksen seurassa. Hänen luokseen saamme tulla sellaisina kuin olemme, mutta hänen luonaan emme voi pysyä sellaisina kuin olemme” (Hengen uudistus, s.211).

JOHANNES

”Johannes oli ilmeisesti parhaiten ymmärtänyt ja omistanut Jeesuksen sanan Hänen rakkaudessaan pysymisestä, koskapa juuri hän sen evankeliumissaan säilytti. Sitä hän paikkakunnalta toiselle kulkiessaan julisti. Se oli tullut juuri hänelle niin tärkeäksi. Hän oli luonteeltaan itseensä käpertynyt, melankolinen, ylpeä. ukkosenjyrinän poika. Kun Jeesuksen rakkaudessa pysyminen hänelle kirkastui, hän pääsi pyörimästä itsensä ympärillä. Ja hän omisti Jeesuksen rakkauden niin, että hän piti sen suorastaan uutena nimenään. Kun hän kertoo itsestään, hän käyttää sanontaa ”se opetuslapsi, jota Jeesus rakasti”. Ei hän ollut suinkaan ainoa Jeesuksen rakastama, eikä missään ole sanottu, että Jeesus olisi rakastanut juuri häntä eniten. Päinvastoin Johannes kertoo Jeesuksen sanoneen: ”Niin kuin Isä on rakastanut minua, niin minäkin olen rakastanut teitä.” Jeesus rakasti jokaista niin kuin Isä häntä. Mutta Johannes omisti tämän” (Hengen uudistus, s.253).

Eväät herännäisyydestä

”Nuorena opiskelijana Eino tunsi vetoa herännäisyyteen. Körttikodilla asuessa hänelle tuli läheiseksi, suorastaan isähahmoksi, kodin isäntä Arne Roering sekä monet muut herännäisyyteen

lukeutuneet papit ja maallikot, mm. Matti Pesonen ja Aukusti Oravala. Oravala oli erityisasemassa siksi, että hän oli Einon lapsuudessa ollut pappina Nurmeksessa ja kastanutkin hänet. Oravalalta Eino sai ”ne varhaisimmat vaikutukset ja muistot, mitkä voi saada seurakuntansa papilta”. Eino ahmi Oravalan kirjallista tuotantoa, erityisesti Paavo Ruotsalaisesta kertovaa Erämaan profeettaa hän luki moneen kertaan. Se oli ainutlaatuinen kulttuurihistoriallinen ja kaunokirjallinen elämäkerta, josta otettiin monta painosta ja joka käännettiin ruotsiksi, tanskaksi, saksaksi, unkariksi ja osittain eestiksi. Oravalalta hän imi henkistä ja hengellistä pääomaa. Nuorena pappina Oravala oli ollut voimakas herätysaarnaaja, joka halusi puhua niin että ”kaikki tunnot heräisivät ja mielet uudistuisivat”. Eino piti Aukusti Oravalaa yhtenä hengellisistä isistään” (76).

Vaikea haavoittuminen

”Miehet lähtivät matkaan keskellä yötä ja etenivät äänettömästi kartan mukaan. Venäläisten selustassa konekiväärikomppania lääkintämiehistöineen jäi vähän jälkeen varmistamaan pienen erämaakylän suuntaan. Eino jäi heidän mukaansa. Venäläiset pääsivät yllättämään ja motittivat heidät joka puolelta. Suomalaiset lähtivät juoksemaan pakoon. Eino tempasi joltakin kaatuneelta tai haavoittuneelta kiväärin ja alkoi ampua. Hän innostui jäämään paikoilleen hiukan liian pitkäksi aikaa, ja sai luodin keuhkojensa läpi.

- Niin kuin olisi halolla lyöty selkään, ja sen jälkeen en muista mitään.

Einon luultiin kuolleen. Suomalaiset tulivat kuitenkin kolmen kilometrin päästä takaisin katsomaan, kuinka pastorin kävi. Eino oli tullut tajuihinsa ja soperteli: ”Antakaa olla, älkää ruvetko kuljettamaan näin väsynyttä miestä...”

- No, eihän me pastoria jätetä! sanoi veli, ”joka taisi istua kommunistien edustajana kunnanvaltuustossa”.

Pannen oman henkensä alttiiksi kaveri talutti haavoittuneen pastorin omien luo poteroon.

Virsikirja, jonka Eino oli saanut sedältään, löytyi kaatuneen venäläisen vierestä.

Toinen joukko eteni vielä kunnes sen oli pakko pysähtyä. Tässä toisessa joukossa oli pastorina Erkki Parikka. Hän kuvaa kirjassa Sotapapit miesten joutumista mottiin ja Einon haavoittumista:

”Päivä kului ja miehemme joutuivat pian torjumaan painostusta myös selustassa. Tuli tieto, että se toinen pappi oli haavoittunut. Menin katsomaan. Siinä hän makasi paareilla. Olimme tutut jo alokasajoilta ja äsken olimme tavanneet marssitauolla. Siinä hän oli istunut sammalikossa reppua puun kylkeen nojaten, suurta näkkileipää jauhaen ja miestensä kanssa iloisesti jutellen. Nyt oli väri pois kasvoilta ja verenväri suupielessä. He olivat jo olleet palaamassa tehtävästään toisten luo, hän kertoi, mutta pysähtyneet lepäilemään puron varteen, kun toiselle puolelle ilmaantui vihollisen partio. Piti siitä lähteä kiireellä ja hänkin oli siepannut kiväärin suojellakseen tulituksellaan toisten vetäytymistä. Oli oikein innostunut ampumaan, ehkä osunutkin ja tullut viipyneeksi hetken liian kauan. Kun hän sitten läksi juoksemaan toisten perään ylös törmää, iski luoti repusta läpi ja keuhkosta läpi, ja siinä ja siinä oli, jaksoiko hän ryömiä toisten luo. No, ei ollut hätää nyt enää, istuimme siinä suojassa, luodit räjähtelivät ylhäällä puissa.

Motissa kuitenkin olimme, vihollinen painoi edestä ja takaa. Niin tuli illan mittaan tieto, että lähdemme siitä välistä pois sivulle suon suuntaan, hiljaa ja huomaamatta. Puheet pois, tupakat pois, on varottava risuakaan katkaisemasta! Kahta haavoittunutta kannettiin paareilla. Oli jo hämärää. Keskelle suota päästyä tuli hälytys, että oli suojauduttava. Tuskin se oli tehty, kun huomattiin, että omia miehiä oli säikähdetty. Oma kärki siellä eteni harjannetta pitkin ja

kajastusta vasten näkyi liikettä puiden välissä. Palattiin polulle vähän noloina, nekin, jotka olivat jättäneet parit keskelle aukeata suota. Sopivaan maastoon päästyä asetuttiin yötä pitämään.”

”Eino sai sotilaspassiinsa merkinnän: ”Haav. vaik. keuhkoihin (A I) A yksi Kaitajoella 31.7.44”

Juuria etsimässä

”Myöhemmin Einon käsiin tuli Mangsin kirja, jossa on kertomus itseltään kadoksissa olleesta miehestä. Mies oli menossa Helsingin rautatieasemalle tapaamaan pohjalaista virkaveljeään. Yhtäkkiä hän huomasi, ettei muistanutkaan, ketä vastaan hänen oli mentävä. Ei ainoastaan nimi ollut hävinnyt, vaan koko tuttavan kuva oli häipynyt, vaikka hän tunsu miehen oikein hyvin. Se tuntui kauhealta, mutta hän jatkoi kävelyään ja toivoi tunnistavansa miehen, kun saa hänet nähdä.

Mutta vain muutaman askeleen jälkeen tuli uusi isku: hän ei muistanut, mihin oli menossa. Silloin hänen oli pakko istuutua Esplanadin penkille ja yrittää ajatella, mutta sekään ei auttanut. Hän ei enää muistanut sitäkään, missä hän asui. Silloin hän huomasi sormuksen vasemmassa nimettömässään ja ymmärsi olevansa naimisissa. Mutta kuka oli vaimo ja mikä hänen nimensä? Ei tullut mieleen.

Lopulta mies ei muistanut edes omaa nimeään eikä henkilöllisyyttään. Hän pelästyi toden teolla eikä osannut lähteä minnekään.

Jälkeenpäin mies ei tiennyt, kuinka kauan oli siinä istunut, todennäköisesti ei montakaan minuuttia, koska hän lopulta ehti ajoissa asemalle. Hänen muistinsa palautui merkillisesti. Hänen mieleensä muistui yksi nimi: Jeesus. Se tuli aluksi hyvin heikosti, vain kuiskauksena hänen sisimmässään. Kuiskaus voimistui ja hän alkoi ymmärtää nimen merkityksen.

Siitä alkoi vähitellen palautua muistiin kaikki muukin. Jeesuksessa hän löysi kadonneet juurensa” (100,101).

- Vähitellen aloin käsittää, että olin kiinnittänyt sydämeni ajalliseen, sellaiseen, joka voi murtua ja joka murtui.

Onko olemassakaan sellaista viimeistä, joka ei sorru ja johon nuori mies voi kiinnittää sydämensä ilman, että pettyy eräänä päivänä järkyttävästi?

Silloin henkeni silmien eteen tuli näky Jumalan valtakunnasta, jonka kuningas on Jumalan Poika, Jeesus Kristus. Sydämeni avautui Jumalan valtakunnalle.

Maailman kuninkaat ja valtiat ovat perustaneet väkivalloin valtakuntia, jotka vuoroin nousevat ja romahtavat. Jeesus on perustanut valtakuntansa rakkaudella, ja sen puolesta monet ovat olleet valmiit kuolemaan.

Tähän näkyyn sisältyi Jumalan tarttuminen elämäni niin kuin ei koskaan ennen. Se merkitsi Jumalan antamaa uutta alkua, uutta sisältöä, uutta tarkoitusta, uutta päämäärää ja myös uutta voimaa. Siinä oli kutsu uuteen yhteyteen kuin Anouilhin näytelmän miehelle. Jumala lupaa: ”Minä annan tulevaisuuden ja toivon.” (101,102).

Muroman opissa

”Einon tehtäviin kuului ”Kirje-Raamattuopiston” hoitaminen...

Työ haastoi paneutumaan Raamattuun. Muroma korosti aina: ”Näin sanoo Raamattu”.

- Ensimmäinen vuosi tässä työyhteydessä oli valtavaa Raamattuun paneutumisen aikaa. Sellaista ei ollut Mangsin kokouksissa eikä herännäisyydessä.

Se oli minulle löytö myös verrattuna teologisen tiedekunnan opiskeluihin. Sain kohdata arvovaltaisen julistajan, joka kerta kaikkiaan työnsi käteeni Raamatun ja sanoi, että siihen voi luottaa, siitä voi ammentaa ja että se kestää” (105,106).

Turha talo

”Raamattuopiston toimintaidea oli uutta Suomessa. Monet epäilivät, miten on mahdollista toimia pelkkien vapaaehtoisten lahjoitusten varassa. Kerran tuli putkimies kunnostamaan vesijohtoja. Hän kysyi, mikä talo se oikeastaan oli. Talonmies selitti, että sellainen jossa nuoret opiskelevat Raamattua. ”Taitaapa sitten olla enemmän turha talo”, oli putkimiehen mielipide.

Vaikka Eino sisimmässään koki vetoa Muroman Raamattu-keskeisyyteen, persoonana hän kuitenkin oli tämän suuren lähetyssaarnaajan vastakohta. Muroma intoili, räiskyi ja pauhasi. Tasaisena, vaatimattomana ja eleettömänä Eino tunsii alemmuutta Muroman rinnalla.

Myös Muroma antoi ymmärtää, ettei hän ollut kaikin osin tyytyväinen Einoon, joskus jopa suorastaan pettynyt. ”Ei siitä Honkasesta mitään evankelistaa tule...mutta jonkinlainen opettaja siitä saattaa tulla”, Muroma tuumi. Eino koki itsekin olevansa enemmän oppilas kuin opettaja” (107,108).

Keto-orvokki

”Kuninkaan puutarhassa oli monenlaisia puita, pensaita ja kukkia. Eräänä päivänä kuningas huomasi, että kaikki alkoivat nuokkua ja kuihtua – kyllästyneinä elämäänsä. Jokainen oli kateellinen sille, joka kantoi vielä suurempia hedelmiä. Mutta siellä oli myös pieni keto-orvokki, joka säteili iloa, vaikka toiset olivat nyreissään. Orvokki iloitsi siitä, että sai kasvaa kuninkaan puutarhassa, vaikka pienenä, niin kuitenkin täyttäen omaa tehtävänsä” (122).

- Minäkin vapauduin yrittämästä olla jonkun toisen kaltainen ja aloin kysellä, mitä Herra tahtoo juuri Eino Honkaselta. Silloin jännitys katosi ja tilalle tuli työnilo. Raamattuopisto ja sen lämmin ystäväpiiri tuli lämpöiseksi ja turvalliseksi seurakuntayhteydeksi. Sain tutustua ja ystäväystyä työssäni merkittäviin ja Hengessä palaviin kirkkomme vaikuttajiin. Uskolliset esirukoilijat ovat olleet suuri aarre, jonka merkitystä ei voi yliarvioida” (122).

Evankelioiminen ja opetus

- Evankelioiminen ilman opetusta valuu hiekkaan ennen pitkää. Opetus, joka ei johda evankelioimiseen, rakentaa sisäänlämpiäviä saunoja, joissa tukehdutaan omaan savuunsa. Elävä seurakunta on lisääntyvä seurakunta. (123).

Elämän mielekkyys

Ilman Jeesusta elämä on turhaa, mieletöntä ja tyhjää.

- Kun ihminen löytää oman kutsumuksensa, löytyy myös innostus. Suurinta on löytää se paikka elämässä, minkä Jumala on kullekin tarkoittanut. Jumalan tahto aateloit halvimmaltakin näyttävän elämän. (141).

Lisse

Eino J. Honkasen herkkää mieltä kuvaa hyvin hänen suhtautumisensa Lisse-koiraan.

"Kun pojat olivat pieniä, Eino tuli kerran kotiin pieni koiranpentu povellaan. Se oli Lassie ja ostettu Julia Vesteriseltä, joka myi pentuja Raamattuopiston laiturin rakentamiseksi" (142).

"Eräänä yönä Lisse oli levoton ja pyrki koko ajan ulos. Eino kyllästyi ainaisiin herätyksiin ja tönäisi kärsimättömästi koiraa jalallaan "mene siitä". Koira meni suruissaan nurkkaan. Einolle tuli kyynel silmään ja hän pyysi Lisseltä anteeksi. Lisse oli liian inhimillinen ollakseen koira" (143).

"Sitten Lisse tuli vanhaksi. Muu perhe oli jo mökillä, ja Eliakselle oli puhuttu, että isä ja Jussi tulevat perässä. Ennen tuloaan Eino kirjoitti kirjeessä:

- Sitä ei nyt ole sitten enää. Lepää tuolla kauniin kummun alla, johon Jussi laittoi hautakivenkin. Juhannusviikolla, oliko se tiistai tai keskiviikko, täytyi kokea järkyttävä päivä. Kysyin nimismieheltä, miten sen asian hoitaisi, ja hän lähetti kaksi poliisia. Jussi oli kaivanut edellisenä iltana valmiiksi haudan. Sinne vieraat miehet Lissen peittivät, ei minusta ollut. Minä menin vuoteeseeni ja itkin. Tiesin hyvin, että näin oli tehtävä. Mutta kyllä vain se oli niin kova pala, että pari päivää olin aivan sairas. Kun se on poissa, huomaa minkä aukon se sittenkin jälkeensä jätti. Ei ole enää karvoja, mutta ei myöskään hännän heilutusta, ei vilpittömästi iloista vastaanottajaa, kun tulen väsyneenä opistolta kotiin. Kyllä silläkin on merkityksensä, vaikka ystävällisenä vastaanottajana on vain koira.

- Kun Jussi tuli kaupungista, oli jo kaikki tapahtunut. Enempiä puhumatta hän meni, laittoi hautakummun ja pani kiven...emme me paljon voineet puhua...olimme vain hiljaa ja totesimme, mitä oli tapahtunut. Ei se varmaankaan Jussille niin suuri menetys ollut kuin minulle. - Millä tavalla voikin kiintyä luontokappaleeseen!

"Eino ja Jussi tulivat mökille ilman Lisseä. Asiasta ei puhuttu mitään, mutta vanhemmille jäi mieleen Eliaksen tuskainen ilme. Jussi selitti sitten pikkuveljelle asian kahden kesken ja yhdessä he veivät kukkia Lissen haudalle" (142-144).

Ennustukset toteutuvat

"Vanhan testamentin professori A.F. Puukko oli sanonut Eino opiskeluaikana, että Raamatun profetiat juutalaisten kokoamisesta Israeliin ovat vertauskuvallisia, ne eivät voi toteutua. Myöhemmin professori joutui myöntämään, että "Raamatun ennustukset toteutuvat piinallisen kirjaimellisesti". (146).

Israelissa

"Eino J. kävi ensimmäisen kerran Israelissa 1956. Ryhmä lähti Suomesta maaliskuun alussa ja palasi huhtikuun alussa...

Sapatin alettua suomalaiset pappismiehet ihmettelivät, kun juutalaiset tarttuivat heitä käsipuolesta ja veivät hytteihin sammuttamaan valoja. Heidän kun ei ollut lupa sytyttää eikä sammuttaa valoja sapattina...

- Heillä on paljon, kun on Jumala. Mutta heiltä puuttuu paljon, kun puuttuu Kristus.

Oli tulossa juutalaisten pääsiäinen, ja valmistelut näkyivät katukuvassa. Koteja siistittiin. Kaikki hapan oli poistettava juhla-ajaksi...

Tarkastajat olivat löytäneet pitkän pöydän raoista hapantaikinana jäännöksiä, se kun oli keittiön leipomapöytä. Pöytä oli vähällä joutua poltettavaksi” (146-149).

Pakinoitsijana

”Uuden Tien palstoilla Eino J. antoi tulla itsestään esille uuden puolen, joka oli siihen saakka pysynyt piilossa, humoristisen pakinoitsijan.

- On sellainen kummallinen taipumus nähdä maailma usein humoristisessa valossa...

- Uusi Tie oli mielestäni yksipuolisen tosikkomaisesti ja raskaasti protestoiva ja polemiikkia harrastava julkaisu. Ajattelin tarvittavan pehmeämpää, ikään kuin lukijan kanssa läheisesti keskustelevaa palstaa, kyytipoikaa, yrttejä ja kastiketta kuivalle ja kovalle rukiiselle leivälle...Siihen kannusti vielä erään viisaan sana, että nauru ja hymy ovat ovi ja portti, joiden kautta paljon hyvää voi livistää ihmiseen.

Kun lehdessä muuten on kovin paljon painavaa ja vakavaa asiaa, lukijoista tulisi ”vallan seipään nielleitä”, ellei olisi huumoria piristeeksi...

Eino J. alkoi kirjoittaa pakinoita Tieltä ja tien varrelta – palstalla nimimerkillä Kyytipoika...

En ole ajatellutkaan olevani mikään luova ajattelija, ajattelin vain tempaavani kyytiini niitä, jotka osaavat ja tahtovat sanoa ja ajatella. Halusin saada olla ”pappia kyydissä”...

Pakinoissa Eino J. antoi parastaan. Vaikka hän muuten ihmissuhteissaan oli vetäytyvä, pakinoissa hän kertoi henkilökohtaisia kokemuksiaan ja tuntojaan. Niihin hän sirotteli pieniä palasia elämästään...

Loma-ajat, erityisesti joulun tienoo, oli kirjojen suurkulutuksen aikaa. Joskus mielenkiintoinen kirja tuli kesällä mukaan mökillekin.

- Pielisen ahvenet saivat kiittää kirjaa hengestään. Otettuani sen käsiini ei enää ollut aikaa onkimiseen. Saunan lämmitessä, työn laulun keskellä, mullan ja lannan tuoksussa minulla oli antoisia kulttuurihetkiä.

- Työhuoneeni, jonka seinät ovat kirjahyllyjen peitossa, on kodissamme mieluisin paikkani. Voin viipyä pitkiä aikoja vain silmäillen kirjojen selässä olevia nimiä. Ne palauttavat mieleen monia muistoja elämän varrelta, asioita, jotka ovat siivittäneet pakinoittenikin aatoksia” (214-218).

Israelissa 1972

”Vuoden 1972 keväällä, kun Marja oli täyttänyt 50 vuotta, puoliset tekivät kahdestaan yksityisen Israelin-matkan...

- Messuja, liturgioita, kulkueita, täsmälleen samalla tavalla vuodesta toiseen toistuvia rukouskaavoja...Kun menet juutalaiseen synagogaan, peitä pääsi; kun menet roomalaiseen kirkkoon, ota lakki päästäsi ja peitä vaimosi olkapäät; kun menet moskeijaan, riisu kengät jalastasi. Ollessani näissä aatoksissani korviini tulivat hämmästyttävän elävinä Jeesuksen sanat: ”Kun sinä rukoilet, mene kammioosi ja sulje ovesi ja rukoile Isääsi, joka on salassa.”...

Opetuslapsia vastassa oli juutalainen lakiuskonto, kreikkalainen filosofia, inhimillinen viisaus, itämainen mystiikka, spiritismi, taikausko, monenlaiset pakanauskonnot ja Rooman maailmanmahti. Kuitenkin evankeliumi meni eteenpäin vyöryn tavoin. Ei ollut mitään valtavaa myötätuulta, vaan aina taistelua. Onko niin, ettemme ota tarpeeksi vakavasti Pyhää Henkeä?” (220-225).

Älkää ampuko omia!

”Eino J. yritti rakentaa rauhaa ja löytää yhteistä nimittäjää, joka oli suurempi kuin eri korostukset. Eino näki viidennen herätysliikkeen sisältävän ”hyvin monenlaista perintöä ahtaasta luterilaisesta oikeaoppisuudesta pitkälle helluntailaisuuteen”. Ydin ei löydy kummastakaan ääripäästä, sillä sekä ”sakramenttivanhurskaus” että ihmisen uskon ja kuuliaisuuden korostaminen johtavat ihmiskeskeisyyteen. Sen sijaan tulee julistaa kokonaista Kristusta ja koko Raamattua. Kristuskeskeisyys ei ole vielä sitä, että julistetaan pelkästään Kristuksen työtä meidän puolestamme. On julistettava myös Kristusta meissä ja meidän kauttamme.

- Herätys on välttämätöntä, jotta ihminen voisi siirtyä kuolemasta elämään. Emme saa kuitenkaan jäädä julistamaan vain herätystä, vaan meidän on julistettava Jeesusta Kristusta, joka antaa herätyksen. Uudestisyntyminen on välttämätön, ilman sitä ei kukaan ole näkevä Jumalan valtakuntaa. Emme saa kuitenkaan jäädä julistamaan vain uudestisyntymistä, meidän on julistettava kokonaista Jeesusta Kristusta, joka antaa elämän. Täytyykää Hengellä! on Raamatun tärkeä kehoitus, jota emme saa unohtaa. Mutta emme saa jäädä julistamaan vain Hengen täyteyttä, vaan Kristusta, jossa on jumaluuden koko täyteys. Oman syntisyytemme näkeminen on välttämätön, jotta käsittäisimme armon. Emme saa jäädä julistamaan kuitenkaan vain syntisyyttämme ja huonouttamme, siitä ei kukaan voi elää. Meidän on julistettava Kristusta, joka on Jumalan voima. Ja mikä vaara onkaan ajan eksytysten keskellä jäädä julistamaan vain näitä eksytyksiä; vaikeuksien keskellä omia pelkojansa ja pahuuden henkivaltoja, omia ja työnsä vaikeuksia. Eksytykset on paljastettava, mutta niiden julistus ei saa olla viimeisenä sananamme.

Jumala on antanut meille suuria Kansanlähetyksessä, paljon siunauksia herätysliikkeissämme, mutta meitä ei ole kutsuttu julistamaan niitä evankeliumina, ei julistamaan työtämmeäkään, vaan Jeesusta Kristusta. Hän on Jumalan voima ja viisaus. Hän on riittävä.” (227-229).

Työn laatu tärkein

- Elämään paras osa on alun perin kätkeyty työhön. Se mikä on pannut asiat ylösalaisin, on ollut lankeemus – Jumala on syösty pois paikaltaan.

Jumalan Poika tuli ja julisti: Suurinta on palveleminen. Ja hän näytti sen myös omassa elämässään. Hän oli Jumalan Poika ja samalla kaikkien palvelija. Siinä ei ollut mitään ristiriitaa.

Tehtävien pienuudella ja suuruudella ei ole mitään merkitystä, hän sanoi. Pienikin tehtävä Kristuksen tähden on arvokas ja kaunis. Mikä tahansa, jonka teemme Kristukselle on suurinta ja kauneinta, mitä voimme tehdä. Jumalan valtakunnan työssä varsinainen työn suorittaja onkin Jeesus itse.

- Työmme arvo ei riipu määrästä, vaan laadusta, siitä miten paljon siinä on Jeesusta mukana. Tärkeintä ei ole, miten paljon meillä on kuulijoita, vaan mitä saavat ne, jotka ovat kuulemassa. Oikeastaan työmme arvo riippuu siitä, miten paljon lepäämme Jeesuksessa (263-264).

Johannes – rakkauden apostoli

”Eino J. iloitsi siitä, että hänen toinen nimensä oli Johannes. Hän tunsu sukulaisuutta opetuslapsi Johanneksen kanssa. Johannes oli hiljainen ja sisäänpäin kääntynyt mietiskelijä. Hän ajatteli paljon ja epäroi ennen tärkeitä ratkaisuja. Johannes on kuitenkin tallettanu jälkipolville syvällisen evankeliumin.

Johannes-tyyppi ei ehdi paneutua yhtä aikaa moniin asioihin, kun hän keskittyy siihen mikä kiinnostaa. Hänellä on taipumusta myös raskasmielisyyteen.

- Kukaan ei elä uskonelämäänsä syvällisemmin kuin Johannes. Johannes oli Jeesuksen rakkauden syvällinen kirkastaja.

Johannes käytti itsestään nimitystä ”se opetuslapsi jota Jeesus rakasti”. Hän ei suinkaan ollut ainoa opetuslapsi, jota Jeesus rakasti. Eikä Raamattu ilmoita missään, että Jeesus olisi rakastanut erityisesti Johannesta. Jeesus sanoi kaikille opetuslapsille: ”Niin kuin Isä on rakastanut minua, niin minäkin olen rakastanut teitä. Pysykää minun rakkaudessani.” Johannes omisti sen itselleen. Hän tahtoi sanoa, että hän ainakin oli yksi niistä joita Jeesus rakasti. Hän oli upottanut sydämensä Jeesuksen rakkauteen. Hän eli siitä, iloitsi siitä, kiitti siitä. Hän oli omistanut sen osaksi omaa olemustaan. Ja niin ukkosenjyrinän pojasta tuli rakkauden apostoli. Eino J:n luennot Johanneksen teksteistä jäivät monien Ryttylän oppilaiden mieleen.

”Eipä Eino J:n etunimessäkään mitään vikaa ollut. Tarkkaan ottaen hän sanoi siinä olevan kaksi puolta, EI ja NO. Ne toivat mieleen sen Jeesuksen kertoman vertauksen miehen, joka ensin kieltäytyi menemästä isännän viinitarhaan työhön, mutta sitten katui ja meni. Niin on parempi kuin ensin luvata ja sitten kuitenkin kieltäytyä.

Eino J. oli yhtäaika etäinen ja läsnä oleva. Hänen sisimpänsä syvin kaivo ei ollut avoin kenellekään ihmiselle. Hän jollakin tavalla varoi avautumasta, sillä hän ei halunnut kiinnittää ihmisiä itseensä vaan Kristukseen. Eikä hän tuppautunut liian lähelle. Hän antoi ympärillään tilaa. Työssään hän oli yksinäinen, koska hänellä ei ollut vertaisiaan. (268,269).

Naisen asemasta

Eino J. osallistui voimakkaasti naispappeuskeskusteluun. Hänen mielestään papin virka ei sopinut naiselle. Yhtenä perusteena olivat miehen ja naisen roolit. Vielä painavampana perusteena oli Raamatun opetus. Raamattu oli kauttaaltaan hänelle niin pyhä, ettei hän suostunut mihinkään selittelyihin eikä uustulkintoihin. Eino J. oli myös yhtenä keskeisenä henkilönä perustamassa Paavalin Synodia, joka vastusti naisten pääsyä papinvirkaan.

Yhtenä piirteenä Eino J:llä ja monilla muillakin Kansanlähetyksen perustajilla oli vahvan ja hallitsevan naisen pelko. Entisissä työyhteisöissään he olivat joutuneet tekemisiin voimakkaiden ja määrätietoisten naisten kanssa ja kokeneet jääneensä jollakin tavalla alakynteen. Siksi Kansanlähetyksen johtopaikat pidettiin visusti miesten käsissä. (276).

Musiikin ystävä

”Eino J. ymmärsi myös musiikin kieltä. Jouluna perheessä kuunneltiin Bachin jouluoratoriota ja pääsiäisenä Händelin Messias-oratoriota. Säveltäessään oratorion Halleluja-kuoroja Händel oli kuin nähnyt taivaat avoinna ja Pyhän Jumalan kasvot edessään. Eino J. sanoi, ettei mikään inhimillinen ilmaissut pääsiäisaamun riemua täydellisemmin kuin Messias-oratorion Halleluja-kuorot” (287).

Kaatui saappaat jalassa - Honkasen testamentti

Eino J. Honkanen oli rintamalla 5 vuotta. Tämän jälkeen taistelu jatkui ”hengellisellä rintamalla”. Honkanen oli ”soturi” tosin maltillinen sellainen.

”Totuudesta ei saanut tinkiä, mutta ei saanut olla koko ajan räkättävän koiran kaltainen, joka alkaa vain ärsyttää, sillä silloin sanomisen teho kärsii. Tuli olla kuin bulldoggi, joka osaa olla hiljaakin, mutta jyrähtää kun asia vaatii” (266).

Fyysisesti Eino J. Honkasen voimat olivat ehtymässä. Kävely ei enää onnistunut, ei edes istuminen – kirjoittaminenkin oli mahdotonta. Elämän ilta oli joutunut. Mutta ”sydän oli paikallaan”:

”Sentähden me emme lannistu; vaan vaikka ulkonainen ihmistemme menehtyykin, niin sisällinen kuitenkin päivä päivältä uudistuu” (2. Kor.4:16).

Sormi oli edelleenkin ”ajan valtimolla”.

”Viimeinen haastattelu Eino J:stä julkaistiin Uudessa Tiessä 1.1.1987. Silloin hän ei enää jaksanut istua eikä kirjoittaa. Elämän väri oli jo paennut kasvoilta.

- Tässä on ollut tyhjä ja pimeä kausi. En jaksakaan enää lukea enkä kirjoittaa. Sormet eivät pysy enää kirjoituskoneen näppäimillä. Ja kuitenkin tekisi mieli huutaa sitä tuskaa, mitä sisimmässäni on: Mihin oikein olemme menossa koko maata hengellisesti ajatellen?

Miten suuret mahdollisuudet olisivatkaan olleet Uudessa Tiessä ja jo Raamattuopistolla! Mitä olisikaan voinut tehdä! Mutta ei osannut.

Jos vielä jaksaisin, nousisin vuorelle ja huutaisin!

Keskellä omia kipujaan Eino tunsi vielä suurempaa kipua Kristuksen seurakunnasta. Se mitä hän halusi huutaa, oli: Takaisin Raamattuun! Takaisin Kristukseen! Takaisin uskoon!

- Kirkko on uudistuvinaan, mutta tässä uudistuksessa ei ole herätyksen merkkejä eikä uskonpuhdistuksen merkkejä.

Eino J. oli huolissaan myös hengellisistä järjestöistä ja viidennestä herätysliikkeestä. Hän näki harrastettavan ”avaimenreikäteologiaa” Raamatun kokonaisuuden sijasta.

- Avaimenreikäteologialla tarkoitan sitä, että katsotaan kuin avaimenreiästä jotakin yhtä asiaa ja se mukaan jaotellaan ja arvostellaan kaikki – sen sijaan että kiivettäisiin vuorelle, jolta nähdään Jumalan ilmoituksen suuret linjat tulevia tapahtumia myöten.

Näyttää olevan niin, että vähitellen mikä herätysliike tahansa kulkee sakramentalismiin päin, siihen että korostetaan sakramenttia tapahtumana enemmän kuin siihen liittyvää uskoa. Näin on esimerkiksi keskustelussa kasteesta. Unohdetaan, että usko ja kaste kuuluvat yhteen. Jotta kaste tulisi eläväksi, se on uskolla omistettava...

Eino J:tä murehdutti myös se, että Kansanlähetykskin otti etäisyyttä pietismiin. Viimeisillä voimillaan Eino J. yritti sanoa, että pietismi on ytimeltään keskittymistä Kristukseen, elämää Ylösnouseen seurassa. Niin kuin Paavo Ruotsalainen oli löytänyt Kristuksen sisällisen tuntemisen Ja Mangs ja Muroma elävän Jeesuksen, niin Eino J. itsekin oli halunnut elää Ylösnouseen Jeesuksen seurassa.

EINO J. HONKANEN OPETTAJANA JA PAIMENENA (Väinö Hotti)

Kun opiskelin Raamattuopistolla, Eino J. Honkanen ei ollut suosikkiopettajiani. Vastauskoontulleena arvostin värikkäämpää ja räiskyvämpää esitystä. Honkasen tunnit olivat liian hidastempoisia – ja unettavia. Mutta vuosien mittaan Honkasen arvo silmissäni on noussut jatkuvasti. Tänäpäin näen, että hän pitkälti vastaa Raamatun kriteereitä hyvästä opettajasta ja paimenesta. Seuraavassa olen korostanut niitä opettajan ja paimenen ominaisuuksia, joita itse olen Honkasessa havainnut:

1. Varma on tämä sana: jos joku pyrkii seurakunnan kaitsijan virkaan, niin hän haluaa jaloön toimeen.
2. Niin tulee siis seurakunnan kaitsijan olla nuhteeton, yhden vaimon mies, raitis, **maltillinen**, säädyllinen, vieraanvarainen, **taitava opettamaan**,
3. ei juomari, ei tappelija, vaan **lempeä**, ei riitaisa, ei rahanahne,
4. vaan sellainen, joka oman kotinsa hyvin hallitsee ja kaikella kunniallisuudella pitää lapsensa kuuliaisina;
5. sillä jos joku ei osaa hallita omaa kotiansa, kuinka hän voi pitää huolta Jumalan seurakunnasta?
6. **Älköön hän olko äsken kääntynyt**, ettei hän paisuisi ja joutuisi perkeleen tuomion alaiseksi.
7. Ja hänellä tulee myös olla **hyvä todistus ulkopuolella olevilta**, ettei hän joutuisi häväistyksen alaiseksi eikä perkeleen paulaan.
8. Niin myös seurakuntapalvelijain tulee olla **arvokkaita**, ei kaksikielisiä, ei paljon viinin nauttijoita,

ei häpeällisen voiton pyytäjiä,

9. vaan sellaisia, jotka **pitävät uskon salaisuuden puhtaassa omassatunnossa**. (1. Tim.3:1-9).

7. Sillä seurakunnan kaitsijan on, niinkuin Jumalan huoneenhaltijan tulee, oltava nuhteeton, ei itserakas, **ei pikavihainen**, ei juomari, ei tappelija, ei häpeällisen voiton pyytäjä,

8. vaan **vieraanvarainen**, hyvää rakastava, maltillinen, oikeamielinen, **pyhä, itsensähillitseväinen**;

9. hänen tulee **pysyä kiinni opimukaisessa, luotettavassa sanassa, että olisi kykenevä sekä neuvomaan terveellä opilla että kumoamaan vastaansanojain väitteet**. (Tiit.1:7-9).

1. Honkanen omisti taivaallisen viisauden. Maallisen viisauden suhteen hän ei ollut mikään välkky tai nero. Hänen lyseotodistuksensa (Rikas elämä, s.144) kertoo lähinnä keskinkertaisesta lahjakkuudesta. Taso lienee aika lähellä Urho Muroman tasoa.

Eino J. Honkasen avu oli siinä, että hän oli päässyt osalliseksi "taivaallisesta viisaudesta".

2. Honkanen ei ollut sanan ahtaassa merkityksessä "herätyskristitty". Toisaalta hän ei myöskään sanan ahtaassa merkityksessä ollut "kasvatuskristitty". Ehkä hänen asennoitumistaan tähän kysymykseen voidaan kuvata **Niilo Tuomenoksan** tapaan:

"Herätyskristillisyyden on aina kasvatuskristillisyyttä ja päinvastoin. Mutta mistä on kotoisin sellainen kasvatuskristillisyyden, jossa kukaan ei herää, ei kukaan tee parannusta eikä kukaan synny uudestaan. Siinä taidetaan kasvattaa syntymättömiä."

3. Honkanen oli "epäsovinnainen", mutta tämä ei johtunut siitä, että hän olisi halunnut periaatteessa poiketa ruodusta ja olla erikoinen. Hänen epäsovinnaisuutensa johtui uskollisuudesta Jumalan sanalle ja hänen saamastaan "ilmestyksen hengestä".

"Älkääkä mukautuko tämän maailmanajan mukaan, vaan muuttukaa mielenne uudistuksen kautta" (Room.12:2).

4. Honkanen edusti "avaraa teologiaa". Tämä taas ei merkinnyt sitä, että hän olisi ollut liberaaliteologien tapaan avara "maailman suuntaan". Honkanen vielä kuolinvuoteellaan kantoi huolta myös viidenteen herätysliikkeeseen pesiytyneestä "avaimenreikäteologiasta". Siinä unohdetaan Raamatun kokonaisuus ja tyydytään katselemaan laakson suppeita näkymiä kun Jumala haluaisi viedä vuorelle. Tähän liittyy mm. sakramentalismi. Myös silloin, kun näkemys kattaa vain vanhurskauttamisen, ollaan tämän teologian kahleissa. Honkanen korosti, että "Kristus on tullut meille kaikeksi":

30. Mutta hänestä on teidän olemisenne Kristuksessa Jeesuksessa, joka on tullut meille viisaudeksi Jumalalta ja vanhurskaudeksi ja pyhitykseksi ja lunastukseksi,

31. että kävisi, niinkuin kirjoitettu on: "Joka kerskaa, sen kerskauksena olkoon Herra". (1. Kor.1:30,31).

Avaimenreikäteologia on myös tehokas uskovien yhteyden este. Kukin laatii oman erikoisoppinsa, jolla sitten teillään toisenlaisen korostuksen omaavat.

5. Honkanen oli oikea paimen, joka vartioi laumaansa sekä **johdatti sen vesilähteille**.

Kansanlähetyksessä oli paljon niitä, jotka pyrkivät osoittamaan karikat, joihin kirkkolaiva voi ajautua. Honkanen tahtoi osoittaa oikean väylän. *"Parempi kuin kirotta pimeyttä on sytyttää valo."*

Edelleen oli kosolti niitä, jotka lainsaarnaajina alituisen toivat esille ihmisen turmeltuneisuutta. He tahtoivat olla evankeliumin julistajia esikuvanaan Johannes Kastaja. Tämä toisaalta merkitsi sitä, että sielunhoitotarvetta syntyi – he tekivät siten itsensä tarpeelliseksi! Tämä teologia tuottaa kyllä ihmisiä sielunhoitoon (Rooman tapaan rippituolikulttuuri kukoistaa!). Tällä julistuksella sidotaan kuulijat ihmiseen, ei Kristukseen! Mutta he unohtivat, että tätä jatkuvaa parannussaarnaa seurasi ”tyhjän huoneen ongelma”:

24. Kun saastainen henki lähtee ihmisestä, kuljeksii se autioita paikkoja ja etsii lepoa; ja kun ei löydä, sanoo se: 'Minä palaan huoneeseeni, josta lähdin'.

25. Ja kun se tulee, **tapaa se sen lakaistuna ja kaunistettuna.**

26. Silloin se menee ja ottaa mukaansa seitsemän muuta henkeä, pahempaa kuin se itse, ja ne tulevat sisään ja asuvat siellä. Ja sen ihmisen viimeiset tulevat pahemmiksi kuin ensimmäiset." (Luuk.11:24-26).

Edelleen unohdetaan, että Johannes opetti muutakin kuin parannusta:

”Seuraavana päivänä hän näki Jeesuksen tulevan tykönsä ja sanoi: **"Katso, Jumalan Karitsa, joka ottaa pois maailman synnin!"** (Joh.1:29).

”Minä kastan teidät vedellä parannukseen, mutta se, joka minun jäljessäni tulee, on minua väkevämpi, jonka kenkiäkään minä en ole kelvollinen kantamaan; **hän kastaa teidät Pyhällä Hengellä ja tulella**” (Matt.3:11).

6. Honkanen julisti Kristusta. Hänen julistuksensa ei ollut tiukan oikeaoppista ja kaavamaisista. Hän ei kiivaillut lain ja evankeliumin tasapuolisen julistamisen puolesta. Hänen johtotähtenään oli: JULISTA KRISTUSTA! Honkasella oli sisäinen varmuus siitä, että näin tehdessään hän täyttää parhaiden myös raamatullisuuden ja oikeaoppisuuden kriteerit.

”Ja Filippus meni Samarian kaupunkiin ja saarnasi heille Kristusta” (Apt.8:5).

7. Honkanen oli Jumalasta sairaaksi tullut mies. Lutherista kerrotaan: *”Hän syvimältään ei huolehtinut muusta kuin oman sielunsa pelastumisesta, oikealla kohdalla pysymisestä Jumalan ja omantunnon edessä”* (Kares, Luther, s.154). Siksi Honkasta ei ymmärretty. Hänen arvomaailmansa oli sama kuin Paavalin:

7. Mutta mikä minulle oli voitto, sen minä olen Kristuksen tähden lukenut tappioksi.

8. Niinpä minä todella luen kaikki tappioksi tuon ylen kalliin, Kristuksen Jeesuksen, minun Herrani, tuntemisen rinnalla, sillä hänen tähtensä minä olen menettänyt kaikki ja pidän sen roskana (sontana) - että voittaisin omakseni Kristuksen

9. ja minun havaittisiin olevan hänessä ja omistavan, ei omaa vanhurskautta, sitä, joka laista tulee, vaan sen, joka tulee Kristuksen uskon kautta, sen vanhurskauden, joka tulee Jumalasta uskon perusteella (Fil.3:7-9).

8. Honkanen oli ”rakkaudesta sairas”. Jos emme tätä ota huomioon, emme lainkaan voi ymmärtää Honkasen teologiaa. Nuoruudessaan hän oli silmittömästi rakastunut Marjaan. Monen monet sotarintamalta lähetetyt kirjeet ovat tästä dokumentteina. Sitten hän löysi ”uuden rakkauden” (ei kuitenkaan Marjan tilalle), jolle hän antautui ehdoitta ja täydellisesti. Uusi rakkaus hurmasi ja valtasi hänet niin, ettei hän halunnut tietää mistään muusta kuin Jeesuksesta:

”minä olen rakkaudesta sairas” (K.V: 2:5).

1. Niinpä, kun minä tulin teidän tyköne, veljet, en tullut puheen tai viisauden loistolla teille Jumalan todistusta julistamaan.

2. Sillä minä olin päättänyt olla teidän tykönänne tuntematta mitään muuta paitsi Jeesuksen Kristuksen, ja hänet ristiinnaulittuna. (1. Kor.2:1,2).

9. Hengen köyhyys. Jo herännäisyyden perintönä Honkanen korosti ihmisen pienuutta Jumalan edessä. ”Minä en ole mitään, enkä huomenna sitäkään.” Tältä pohjalta ponnisti koko hänen teologiansa. Mutta Honkanen ei kuitenkaan pysähtynyt tähän. Köyhä syntinen voi omistaa ”tutkimattoman rikkauden Kristuksessa” – ja tätä Eino julisti ja ahkeroi sitä itse päivittäin tehdä!

10. Lähdeihminen. Tämä oli eräs Honkasen mieliaiheita. Hän puhui siitä kuinka ihminen voi saada Jeesus-lähteen sisimpäänsä. On arvokasta, jos saamme sanakuulosta kotiin vietäväksi hengellistä tietoutta, mutta paras kotiinvieminen on JEESUS ITSE! Kuulijat aistivat, että Eino J:llä oli lähde sisimmässään, joka pulppusi yli.

”Joka uskoo minuun sillä tavalla kuin Raamattu sanoo, hänen sisimmästään on juokseva elävän veden virtoja” (Joh.7:38; Saarnivaaran käänn.).

EINO J. HONKASEN SAARNAVIRSI

1. Jeesuksen muisto ihana On mieltä ilahuttava, Se sydänten on lohdutus, Elämän alku, valkeus Ja sielun pyhä riemastus.

2. Makeempi mannaa, hunajaa On hänen läsnäolonsa. Ei kuulla voisi kalliimpaa, Ei veisata suloisempaa kuin nimeänsä ihanaa.

3. Mun, Jeesus, anna tuntea Sun rakkautes suuruutta, Oi Jeesus, anteeks`antaja Ja taivaan kruunun kantaja, Sä armon ainut jakaja. (Vvk.300).

Väinö Hotti

UUSPIETISTI-ISIEN SUHDE KANSANKIRKKOON

Yhdellä sanalla sanoen: se on jännitteinen. Uuspietismi on pietismin lapsi ja pietismin suhde kirkkoon oli ongelmallinen ja samalla jännitteinen.

Skitsofreeninen suhde

Pietismi näki ja paljasti kansankirkon suuret ja räikeät puutokset. Se ei halunnut samaistua hengellisesti siihen. Mutta se ei myöskään halunnut (eikä rohjennut) ottaa selkeää ”pesäeroa” kirkkoon. Toisaalta Luther teki Roomasta johtopäätökset sen huonojen hedelmien takia ja päätteli,

että Rooma on lakannut olemasta Kristuksen kirkko. Tämä päättely antoi Lutherille luvan erota Roomasta:

”Voisin minäkin hokea: Kirkko, kirkko, isät, isät, kuten he tekevät, ja luulevat asian olevan sillä selvän. Mutta minulla ei ole sellaista merkittävää uskoa, josta Jumala on minua varjeleva, kun hän on minut siitä kerran vapauttanut, - ei ole siis minulla sellaista uskoa, että voisin kutsua Kristuksen kirkoksi sellaista kirkkoa, joka koristaa itseään Kristuksen kirkon nimellä ja siitä kerskaa ja kuitenkin on jumalattomien kopla ja perkeleen kirkko, kuten hedelmät valtavasti todistavat puun olevan pahan...”

Kun Luther ei voinut nähdä Rooman kirkkoa Kristuksen kirkkona, hän otti itselleen oikeuden erota siitä. Tätä rohkeutta puuttui pietisteiltä suhteessa kansankirkkoon!

Suomen suhde Neuvostoliittoon

Geopoliittinen asema on otettava huomioon. Realiteetit on tunnustettava. Ratkaisu: rauhanomainen rinnakkaiselo. Pietismi ei tässä katsonut Raamattuun sen enempää kuin Lutheriinkaan. Se lähti laskelmoinnin tielle. Kannattaa pysyä kansankirkossa!

Korvikeratkaisu

Jos ja kun kansankirkko osoittautui epäraamatulliseksi, olisi pitänyt tehdä johtopäätös: uusi kirkko pystyyn. Tähän ei kuitenkaan rohkeus riittänyt. Perustettiin **ecclesiola in ecclesia** (= kirkko kirkossa). Tälle ei Raamatusta löydy mitään mallia eikä tukea – se on siis ”ihmiskeksintö”. Jäätiin ”käenpoikasina”, ”loisina” kansankirkkoon. Haluttiin ”kotipaikkaoikeus” porttokirkossa. EIHÄN TÄSSÄ OLE MITÄÄN JÄRKEÄ!

Irtiotto vanhasta yhteisöstä

Tämä on ollut tuskallista ja vaikeaa kaikkina aikoina.

- 1. Juutalaiset.** Juutalaisten kääntyminen kristinuskoon oli työlästä. Hebrealaiskirje on tästä eräs dokumentti.
- 2. Lutherin irtautuminen Rooman kirkosta.** Luther kirjoittaa: ”Luther esittää myös useasti pyynnön, että hänen ensimmäisiä kirjoja luettaessa oltaisiin hyvin sääliäisiä, koska ne eivät vielä olleet täysin puhtaita Rooman harhaopeista” (Pieper, Kristillinen dogmatiikka, s.34). Lutherin opetukset eivät myöhemminkään olleet ”täysin puhtaita” Rooman opeista. Uskonpuhdistus jäi puolitiehen. Napanuorat Roomaan jäivät (esim. jumalanpalvelus). Oli tapahtunut vain näennäis- (kvasi-) vapautuminen. Varsinainen merkitys: saatiin oma kirkko, perustettiin oma show.
- 3. Pietismin vapautuminen kansankirkon ikeestä** olin vain luulottelua. Itse asiassa oli kyseessä ”itsepetos”! Uuspietismin synty kertoo, ettei pietismi ratkaissut mitään – oltiin jälleen saman ongelman edessä.
- 4. Uskovien lähteminen kirkosta.** Tämä on tätä päivää – ja tämän päivän taistelua. Uskovat ovat ”kuin terva vanhassa veneessä”. Mitkään järkisyyt eivät puolla **kirkkoon** jäämistä, mutta kirkonpenkissä vain istua könötetään – niin oppineet kuin oppimattomatkin. On ymmärrettävää, että joskus keskiajalla ihmiset olivat siinä mielessä tietämättömyytensä vankeja ja uhreja, ettei ollut edellytyksiä irtiottoon kirkosta – mutta 2000 luvulla?

”Joka siis ymmärtää tehdä sitä, mikä hyvää on, eikä tee, hänelle se on synniksi” (Jaak.4:17).

Tunnistamaton ja tunnustamaton side ja kahle

Pietismin puolelta ei löydy rehellisyyttä ja rohkeutta myöntää kahleen olemassaolo. Ei uskalleta myöntää, että ollaan kansankirkon kuolettavassa syleilyssä. Luullaan, että haukkumalla kirkkoa ongelma tulee ratkaistuksi, mutta itse villakoiran ytimeen ei tahdota tarttua. Kirkon haukkuminen liittyy vain oman väen rauhoittamiseen ja koossa pitämiseen; se tapahtuu ”sisäpoliittisista syistä”.

Uuspietismi

Uuspietismissä uskovien ja kirkon jännite pulpahti jälleen esiin. Toisaalta vanha pietismi protesteineen oli jo unohtunut. Edelleen 1900-luku nostatti uudet haasteet ekklesia-kansalle – entisillä kannanotoilla ei enää pärjännyt. ”Uudet aatteet, vanhat vaatteet.” Vanhan pietismin suhde kansankirkkoon siirtyi perintönä uuspietismiin: kirkko on mätä, mutta siitä ei erota! Viime aikainen trendi uuspietistisissä liikkeissä on ollut: 1. Kohti kirkkoa. 2. Kohti sakramentalismia. Tarkkailija voi jopa tulla johtopäätökseen, että uuspietismi ”pullikoi tänään samassa liemessä kansankirkon kanssa”. Eräs syy yhteyden tiivistymiseen on varmasti taloudelliset intressit: Kenen leipää syöt, sen lauluja laulat!

Ekklesia

Pietismissä (sekä vanhassa että uudessa) ajateltiin, että ekklesia-ajatus toteutuu pienryhmissä **ecclesioloissa**. Ajateltiin, ettei tässä ajassa ole mahdollista päästä suurempaan uskovien yhteyteen. Näin hyväksyttiin ”jaettu Kristus” ja samalla lahkoseurakunta.

Babylonin vankeus

Herran kansa on vuosisadat ollut Babylonin vankeudessa ja on ollut voimaton vapautumaan sieltä. Tämä on osaksi ollut myös vapaaehtoista. Lisäksi tätä ovat tukeneet ”apostolit” saarnaamalla: ”Mihinkäs sitä nyt kotoaan lähtisi.” Siinä uskovia on hyssytelty ja tuuditeltu uskottelemalla, että tämä on jopa raamatullista ja Jumalan tahto. Tosin viime aikoina on enää vähemmän kuulunut tällaisia kannanottoja. Suhde kirkkoon on käynyt yhä kriittisemmäksi. Ongelmana kirkosta lähdölle on vaihtoehtojen köyhyys. Ei nähdä mahdolliseksi elämää kansankirkon ulkopuolella. Ehkä tämän päivän tunnelmaa voisi kuvata sanoilla: Ollako vai eikö olla?

OSMO TIILILÄ

Jumala herätti miehen, Osmo Tiililän, kapinoimaan orjuutta ja orjuuttajia vastaan. Hän taisteli Herran kansan vapauttamisen puolesta. Hän pani itsensä kokonaisvaltaisesti likoon asian hyväksi. Säälittä hän paljasti kansankirkon mädän ja konkurssikypsän tilan. Tiililä vaatii selkeää ja konkreettista muutosta. Se oli todellista taistelua, Sven Tuuvan epätoivoista taistelua, taistelua tuulimyllyjä vastaan.

Tiililä nosti kirkko-sanat tilalle ekklesian, jota hänen mielestään tulisi käyttää Herran kansasta puhuttaessa. Tiililä sanoi rohkeasti, ettei laitoskirkko ole sama kuin ekklesia.

Tiililä oli todellinen ”kirkkotaistelija”. *”Uskovan jääminen luopiokirkkoon on mahdollista vain kirkkotaistelun etumerkein”* (Leif Andersen). Näin saattoi olla Tiililän aikaan, mutta tänään tuo teesi on jo vanhentunut. Tänään ei edes kirkkotaistelu oikeuta kirkkoon jäämiseen – olemme menneet liian pitkälle:

'Me olemme koettaneet parantaa Baabelia, mutta ei hän ole parantunut. Jättäkää hänet ja menkäämme pois...sillä hänen tuomionsa ulottuu taivaaseen asti, kohoaa pilviin saakka' (Jer.51:9).

Tiililä epäonnistui pyrkiessään kääntämään kirkkolaivan suuntaa. Hänen pyrkimyksensä oli kuitenkin oikea ja jalo. Toisaalta kirkkolaivan kääntämisyritys oli mahdoton ja järjetön. Edelleen Tiililä ei saanut uskovilta riittävää tukea yritykselleen. Jos Herran kansa olisi voimakkaasti tukenut Tiililää, olisi syntynyt uusi yhteisö, johon Herran kansa olisi voinut ilman omantunnonvaivoja liittyä ja kuulua.

Kirkon ulkopuolella ei ole pelastusta

Tämän Rooman kirkon teesin Tiililä sai katkerasti käytännössä kokea. Kun hän kävi taisteluaan, uskovat eivät sokeudessaan ja velttoudessaan käyneet johtajansa tueksi. Tiililä putosi ”tyhjän päälle”. Tiililä koki ”tuplahylkäämisen”: kirkko hylkäsi hänet ja uskovat hylkäsivät myös. Epätoivoisessa tilanteessa hän jopa kolkutteli Rooman kirkon portteja. Tiililän jalo taistelu oli saanut onnettoman lopun. Tämä oli tragedia. HÄPEÄ, HERRAN KANSA!

URHO MUROMA – UURAS SAARNIVAARA

Nämä olivat kirkkotaistelun jatkajia Tiililän jälkeen. Molemmat taistelivat mm. sakramentalismia vastaan. He olivat herätysjulistajia. Saarnivaara kohdisti kritiikkinsä erikoisesti ekumeniaa ja liberaaliteologiaan vastaan. Saarnivaara torjui määrätietoisesti uuden raamatunkäännöksen liberaaliteologian tuotteena.

Yhteinen nimittäjä

Molemmat (Muroma-Saarnivaara) olivat kriittisyydestään huolimatta ”kirkonmiehiä”. He taistelivat luterilaisen opin ja kirkon puolesta. Tosin Saarnivaara oli varauksellisempi kirkon suhteen.

Lutherin kirkossa ei ole mitään vikaa, jossa pitäytyy omiin perusteihinsa, Lutheriin ja Tunnustuskirjoihin. Luterilaisuus ja raamatullisuus ovat sama asia – näinhän Pieperkin opetti. Sekä Muroma että Saarnivaara uhrasivat elämänsä saattaakseen kirkon raamatullisille ja luterilaisille raiteille. Saarnivaaran kirja ”Elämä uskossa” korostaa tasapuolisesti sekä raamatullisuutta että luterilaisuutta.

Seurakuntaoppi

Kumpikaan heistä ei pitänyt kansankirkkoa Babylonina, josta välittömästi olisi lähdettävä. Se oli ”isien kirkko”, josta oli pidettävä kiinni. Tosin Saarnivaara piti mahdollisena, että uskovat ennen pitkää joutuvat jättämään kirkon.

Ekklesia-ajattelu oli molemmille tuttu, mutta se ei ollut hallitsevana sillä tavalla, että olisi hylätty eri kuppikuntien raja-aidat. Uskovien oli pysyttävä kirkossa vaikkei perusteluja varsinaisesti löytyisikään. Historiallinen jatkuvuus vaikuttaa sen, että kirkko menee painollaan eteenpäin kuin juna. Toisaalta sekä Muromalta että Saarnivaaralta näytti puutuvan ”pioneerimieltä”, joka saisi tarttumaan raja-aitoihin Raamatun antamin valtuuksin käsiksi. Omat kuppikunnat tulisi hävittää ekklesian hyväksi. Varjellessamme oman kuppikuntamme raja-aitoja, me tuemme sitä, joka Golgatalla kaadettiin!

”Sillä hän on meidän rauhamme, hän, joka teki molemmat yhdeksi ja purki erottavan väliseinän, nimittäin vihollisuuden” (Ef.2:14).

9. Te odotatte paljoo, mutta se menee vähiin. Te tuotte kotiin, mutta minä puhallan sen pois. Minkätähden? sanoo Herra Sebaot. Minun huoneeni tähden, kun se on rauniona ja te juoksette kukin oman huoneenne hyväksi.

10. Sentähden teiltä taivas pidättää kasteen ja maa pidättää satonsa” (Hagg.1:9,10).

Kirkon antama taloudellinen tuki näyttää vaikuttaneen myös Raamattuopiston ja Kansanlähetyksen teologiaan. Saatana on saanut uskomaan: Ilman minua (kansankirkkoa) te ette voi mitään!

EINO J. HONKANEN

Hän toi ekklesia-ajatuksen selkeästi esille: mikään kirkkolaitos ei ole sellaisenaan ekklesia. Näkyvät kirkkolaitokset ovat ”rakennustelineitä”, jotka puretaan Jeesuksen tullessa. Eino J. hyväksyi eri kuppikunnat raja-aitoineen. En oikein tiedä, miten hän tämän kaiken keskellä selvisi yhteysajuksesta, joka selvästi tuodaan esille Joh.17. Jeesus puhuu jopa ”täydellisestä yhteydestä, Joh.17:23. Jos rakkaus ja yhteys ei ilmene käytännössä, voidaanko niistä puhua lainkaan? Jos aviopuolisot asuvat eri taloissa, eikö ole ilmeistä, että rakkaus ja yhteys on vähäistä?

Eino J. Honkanen ei aivan ilmeisestikään ollut sisäistänyt ajatusta SEURAKUNTA ON YKSI. Hän ei nähnyt eri kuppikunnissa lahkolaisuuden tuntomerkkejä, vaan jopa rikkautta ja siunausta. Taustalla tietysti kummitelee idylli ”hengellisestä kodista”. Kansanlähetyks on eräs sellainen. Yleisesti hyväksytty näkemys: jokaisella täytyy olla joku hengellinen koti (lahko, karsina). ”Irtolaisuus” on pahinta, mitä uskovalle voi tapahtua. Hengellinen koti on ”elinehto”. Tätä ”hengellistä kotia” on kaikin tavoin suojeltava myös taloudellisen edun tähden. Ihminen antaa auliisti ”kodinkassaan”. Kirottu ”ekkklesia-ajatus” vie konkurssiin eri hengelliset kodit. Parasta on toimia vain ”oman huoneensa hyväksi” – harjoitetaan yhteyttä vain teoriassa. Hengellinen koti on tabu, johon ei ole lupa koskea. On työlästä saada lahkolainen käsittämään, että hengellinen koti voi olla myös ekklesia – ja että se on uskovan ainut todellinen hengellinen koti.

Toisaalta Honkanen puhuu hyvin avartumisesta ja yhteydestä esim. Joh.17. yhteydessä. Hän ei kuitenkaan rojhennut tätä soveltaa seurakunnan ulkonaisiin rakenteisiin. Honkanen ei tarkemmin opettanut, mitä ”käytännössä” merkitsee se, että seurakunta on yksi. Hän ei ollut ”sisäistänyt” ekklesia-ajatusta ja mm. sitä, että ekklesia-uskovalle ekklesia on hengellinen koti. Ekklesiakodin korvaaminen lahkolaiskodilla on turmiollista ja hylättävää ”korvausteologiaa”, jolle ei löydy raamatullisia perusteita. Ekklesia ja hengelliset kodit kumoavat toisensa.

Erilaiset kuppikunnat ovat "lahkoja", joille Paavali lukee madonluvut ja joiden yllä lepää Jumalan tuomio:

19. Mutta **lihan teot** ovat ilmeiset, ja ne ovat: haureus, saastaisuus, irstaus,
 20. epäjumalanpalvelus, noituus, vihamielisyys, riita, kateellisuus, vihat, juonet, **eriseurat, lahkot**,
 21. kateus, juomingit, mässäykset ja muut senkaltaiset, joista teille edeltäpäin sanon, niinkuin jo ennenkin olen sanonut, että **ne, jotka semmoista harjoittavat, eivät peri Jumalan valtakuntaa.**
 (Gal.5:19-21).

Uskova ei voi millään tavalla toimia kuppikuntien ja lahkojen suojelijoina ja niiden säilyttämiseksi. Silloin me olemme "jakamassa Kristusta" (1. Kor.1:13). Kun Kristus tulee takaisin, hän noutaa morsiamensa. Kristus ei ole **moniavioinen**, hänellä ei ole monta morsianta (luterilainen, vapaakirkollinen, baptisti, helluntailainen jne.). Jos yhteys ja rakkaus eivät ilmene käytännössä raja-aitojen vihaamisessa ja hävittämisessä, se ei ole yhteyttä eikä rakkautta lainkaan. Se on petosta ja harhaa!

Tarvitsemme kaksi herätystä: 1. Syntisten heräämistä synnintuntoon. 2. Uskovien heräämistä yhteyteen. Uskovien yhteys ei ole yhteyttä "yli rajojen", vaan yhteyttä "ilman rajoja".

Eino J. Honkanen poistui keskuudestamme kohta naispappeusratkaisun jälkeen. Tämä ratkaisu vaikutti Honkaseen syvästi. Vähää ennen kuolemaansa Honkanen antoi lausunnon, jonka mukaan naispappeus riisti häneltä lopullisesti uskon kansankirkosta apostolisena ja Kristuksen kirkkona. Samassa yhteydessä hän myös luki madonluvut teologiselle tiedekunnalle.

"Kirkolliskokous on ottanut askeleen, jonka seuraukset pelottavat...Minun on vaikea nähdä enää tätä uutta kirkkoa siksi kirkoksi, joka Hengen johdossa apostolien ja profeettain perustukselle rakennettuna on näinä vuosituhansina ollut vankkumaton totuuden pylväs ja perustus...Voi kirkkoa, voi, miten sokeaksi se on tullut!...: "On rukoiltava aivan perusteellisesti uudistettua pappiskoulutusta, joka luo perutuksen uudelle, elävälle kansankirkolle, muuten kuuluvat jo niiden askelet, jotka ovat valmiit kantamaan vainajan ulos" (Uusi Tie 25.11.1986)

Eino J. Honkasen poismenosta on 25 vuotta. Honkasen aikaan monien mielessä kummiteli vielä ajatus "kirkon parantamisesta". Tänäpäin harva uskova enää tahtoo julkisesti liputtaa kirkkoon jäämisen puolesta. Kansankirkko "on kulkenut tiensä päähän". Se on "mennen talven lumia". Nyt me olemme siirtyneet kansankirkkoajasta ekklesia-aikaan. Meillä pitäisi olla rohkeutta siirtyä tähän uuteen aikaan, eikä sairaloisesti ja kouristuksenomaisesti takertua menneeseen. Lähdetään Herran nimessä ja käsi kädessä rohkeasti purkamaan raja-aitoja, jotka ovat vuosisatoja pitäneet lahkolaiskarsinoita pystyssä. Eino J. oli yhteysasiassa "aikansa lapsi". Nyt Herra tahtoo viedä meitä eteenpäin ymmärtämään, että **seurakunta on yksi** ja jokainen uskova on ARMAHDETTU YHTEYTEEN KRISTUKSESSA!

Väinö Hotti